

Informații culese din cercetarea pe teren realizată în ultimii 20 de ani.

Menuț Maximinian a realizat, alături de prof. Vasile V. Filip, prin Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, proiectul „Cultura tradițională imaterială românească din Bistrița-Năsăud”, concretizat în apariția a două cărți.

© Editura Lumea Credinței – 2019

Pentru prezenta ediție

Editor: **Lumea Credinței SRL**

Str. Oborul Nou nr. 5B, sector 2,

cod poștal 021441, București

Tel. 031 422 84 23

e-mail: razvan.bucuroiu@lumeacredintei.com

Director: **Răzvan Bucuroiu**

Consilier editorial: **Răzvan Codrescu**

Copertă și tehnoredactare: Valerian Susan

Corectură: Mariana Dinu

Distribuție:

S.C. Supergraph S.R.L.

Str. Ion Minulescu nr. 36

031216, sector 3, București

Tel.: 021/320.61.19; 021/319.10.83

Fax: 021/319.10.84

Menuț Maximinian

POVEȘTILE PAȘTELVI

TRADIȚII VII DIN ȚINUTUL BISTRITĂ-NĂSĂUD

Fotografii de Alexandru Uiuu

Cuvânt înainte de
Episcop Macarie Drăgoi al Europei de Nord

Prefață de academician Sabina Ispas

CUPRINS

Notă biografică	7
Cuvânt de binecuvântare de Episcop Macarie Drăgoi al Europei de Nord.....	9
De Paști de academician Sabina Ispas	13
PRIVIND SPRE CERUL BUCURIEI.....	23
FRUMUSEȚEA FLORIILOR	29
SĂPTĂMÂNA PATIMILOR ÎN MENTALITATEA POPULARĂ....	43
Cadrul general.....	43
Lunea Mare.....	47
Marțea Mare.....	51
Miercurea Mare.....	53
Joia Mare	57
Cum se face pasca la Ocnița	81
Ovă roșii de la Fiad	83
Vinerea Mare (Vinerea Neagră)	85
Sâmbăta Mare	95
Drob de miel de pe Valea Țibleșului.....	99
ÎNVIEREA ȘI DUMINICA PAȘTELUI.....	103
SĂPTĂMÂNA LUMINATĂ.....	139
Cadrul general.....	139
Craii de la Mocod.....	148

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MAXIMINIAN, MENUȚ

Tradiții pascale în Bistrița-Năsăud / Menuț Maximinian. -

București : Lumea credinței, 2019

ISBN 978-606-8756-50-9

Izvorul Tămăduirii	153
Duminica Tomii (Paștele cel Mic)	161
Paștele Blajinilor	166
ÎNĂLȚAREA DOMNULUI (ISPASUL, PAȘTELE CAILOR)	169
Cadrul general	169
De Ispas la Năsăud	177
Bibliografie	181

NOTĂ BIOGRAFICĂ

Menuț Maximinian este scriitor, jurnalist, director al cotidianului *Răsunetul* din Bistrița.

Absolvent al Universității „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Litere, Secția română-etnologie, cu masterat în Etnologie la Universitatea de Nord.

Afilieri: membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Asociației de Științe Etnologice din România, al Uniunii Ziariștilor Profesioniști, al Asociației de Europoezie Paris, al ASTRA. Realizator de emisiuni la AS TV și Radio Someș, a inițiat mai multe evenimente literare și tradiționale.

Este prezent cu poezii și articole de critică literară în revistele *România literară*, *Luceafărul de dimineață*, *Neuma*, *Timpul*, *Steaua*, *Tribuna*, *Dacia literară*, *Convorbiri literare*, *Apostrof*, *Mișcarea literară*, *Pro Saeculum*, *Caiete Silvane*, *Nord literar*, *Conexiuni*, *Litere*. Publică articole religioase în *Renașterea și Tabor*.

A publicat volume de poezie, critică literară, etnologie și jurnalism, printre care: *Crucea nopții* (poezii), Ed. Școala Ardeleană, 2018, *Riturile de trecere* (în colaborare cu Vasile V. Filip) (etnologie), Ed. Eikon, 2012, *Noduri în haos* (poezii), Ed. Eurobit Publishing House, 2012; *Muchia malului* (poezii), Ed. Tipo Moldova, 2013; *Trenul*

Feldru

PRIVIND SPRE CERVEL BUCURIEI

Sărbătorile Pascale sunt, în satul românesc, nu doar comemorarea unor mari sfinți, ci și celebrarea naturii și a bucuriei de a trăi. Legătura specială cu satul a țaranului bistrițean se oglindește în sărbătorile pe care le păstrează cu sfințenie, aducând un plus de frumusețe din preaplinul sufletului său.

Tradiții și credință venite de pe meleagurile Bistriței și Năsăudului, unde doinesc a jale și frunzele codrilor, unde se mai păstrează izul satului străvechi, unde Someșul duce la vale dorurile, iar Rebreanu și Coșbuc au zugrăvit în operă durabilă țaranul. Ce ar fi năsăudeanul și bistrițeanul fără cultura tradițională, fără spiritualitatea care se vede în sufletul țaranului precum nemurirea în apele repezi ale Someșului, Sălăuței, Șieului și Țibleșului? Cultura noastră mustește de semnificații în cadrul științelor sociale și, mai ales, în sociologie, psihologie și antropologie socială. Se manifestă o extensie semantică importantă, care păstrează diferite nuanțe ale

transmiterii sociale. A avea cultură este identic cu a fi educat, a-ți cunoaște rădăcinile, identitatea.

În județul Bistrița-Năsăud, tradițiile nescrise ale satului încă mai păstrează arhăitatea bunicilor și străbunicilor. S-au conservat multe dintre ritualurile din vatra satului nostru, menite să ne arate încă o dată legătura strânsă cu pământul și divinitatea. Așadar, se împletesc vechi tradiții, transmise din generație în generație, obiceiuri și credințe eterogene, în care elementele laice coexistă cu cele religioase.

Solar prin excelență, momentul pascal, cu biruința hristică, dar și a vieții în general, asupra morții, este în vizibil și deplin acord cu ritmul anual al naturii și vegetației. Și cu celelalte momente sacre și manifestări rituale legate de sărbătorile verii și ale solstițiului ei, urmate de cele ale declinului luminii și forței de rodire.

Orice schimbare din viața țaranului din Bistrița-Năsăud se făcea respectând cu strictețe cutumele locului și timpului său, legi și canoane nescrise care se reflectau în conștiința poporului, formând repere morale și spirituale de necontestat. Există un sincretism între învățăturile bisericesti și cele laice, provenite din superstiții, ușor de repetat în obiceiurile practicate în preajma sărbătorilor religioase.

Primăvara vine cu cea mai mare sărbătoare a creștinătății, Învierea, pentru că fără sacrificiul Mântuitorului viața noastră ar fi fost de mult în zadar.

Sărbătoarea Paștelui, cu zilele din jurul ei – Floriile, Săptămâna Patimilor, Săptămâna Luminată –, este calea spre Înviere, iar mai apoi spre înălțarea sufletului și a coborârii Sfântului Duh peste noi, la fel cum se întâmplă la Înălțarea Domnului și la Rusalii. Să nu uităm de Craii de la Mocod, Ispasul năsăudean, toate aceste sărbători aducând un plus de frumusețe acestui ținut.

Acest proiect este o carte de vizită pentru cei care vor să cunoască istoria spiritualității meleagurilor bravilor țărani, prilej pentru cititori de a se reîntâlni cu credința pură, cu tradiții și obiceiuri, prin aspecte esențiale ale culturii populare. Vă veți întâlni cu sufletul, sensibilitatea, spiritul creativ și dragostea pentru vatra străbună. Avem datoria morală să păstrăm această avuție, să o valorificăm și să sedimentăm în sufletul copiilor dragostea pentru Biserică și tradiții.

O poveste a sufletului românesc. A celui suflet care plânge, speră, se bucură. O poveste de dragoste a țaranelor care sunt mereu cu privirile îndreptate către un Cer al bucuriei, care transcende tot ce este terestru. De unde atâta dragoste? De unde atâta talent? De unde atâta dăruire? De unde atâta risipă de frumusețe și altruism? Toate se leagă în jurul acestor oameni de o frumusețe spirituală desăvârșită. Sunt onorat că am ocazia să-i aduc în fața dumneavoastră. Mulțumesc domnului Răzvan Bucuroiu și întregii echipe de la „Lumea Credinței” că am ocazia să îi aduc pe ai mei în fața dumneavoastră. Mulțumesc PS Părinte Episcop Macarie Drăgoi al

Respect pentru oameni și cărți

Episcopiei Europei de Nord pentru binecuvântare (am crescut împreună în aceeași comună, Spermezeu, cu dragoste pentru neamul nostru credincios).

Să cuprinzi în scris complexitatea țaranului este un lucru dificil, după cum greu este să vorbești despre „hodina vântului și tihna apelor”, despre boaba de rouă ce irizează firul plăpând al ierbii sau despre mirajul vieții. Satul este un loc de întâlnire al generațiilor, într-un spațiu aflat la confluența durerii cu bucuria unor suflete generoase, pornite din vremuri imemorabile și poposite, când și când, la șezători sau sărbători.

Satul natal al lui George Coșbuc

Floriile, icoană pe lemn, Prundu Bârgăului, sec. XIX

FRUMUȘETEȚA FLORIILOR

Cu o săptămână înaintea Paștilor, creștinii ortodocși sărbătoresc Floriile sau Duminica Stălpărilor, cum mai este cunoscută în popor. Aceasta este cea mai importantă sărbătoare care vestește Învierea Domnului, aducându-ne aminte de intrarea lui Iisus în Ierusalim. Totodată, în această zi sunt sărbătoriți toți românii care poartă nume de flori.

„Înainte de Paști cu șase zile, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr, pe care îl înviase din morți. Și I-au făcut acolo cină și Marta slujea. Iar Lazăr era unul dintre cei ce ședeau cu El la masă. Deci Maria, luând o litră cu mir de nard curat, de mare preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mireasma mirului. Dar Iuda Iscarioteanul, unul dintre ucenicii Lui, care avea să-L vândă, a zis: Pentru ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari și să-i fi dat săracilor? Însă el a zis aceasta nu pentru că îi era grijă de săraci, ci pentru că era fur și, având punga, lua din ce se punea în ea. A